

Målbeskrivelse for speciallægeuddannelsen i Retsmedicin

Sundhedsstyrelsen
Dansk Selskab for Retsmedicin

Januar 2008

Målbeskrivelse for speciallægeuddannelsen i retsmedicin

Redaktion

Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S

Emneord: Målbeskrivelse, speciallægeuddannelsen, retsmedicin, speciale

Kategori: Vejledning

Sprog: Dansk

URL: <http://www.sst.dk>

Version: 1,0

Versionsdato: Januar 2008

Elektronisk ISBN: 978-87-7676-636-8

Format: pdf

Udgivet af: Sundhedsstyrelsen

Forord

I henhold til § 2 i bekendtgørelse nr. 1257 af 25. oktober 2007 om uddannelse af speciallæger godkender Sundhedsstyrelsen målbeskrivelser for de lægelige specialer. Målbeskrivelserne angiver de teoretiske og praktisk-kliniske kompetencer, som kræves for at opnå tilladelse til at betegne sig som speciallæge i det enkelte speciale.

Målbeskrivelserne for de lægelige specialer udarbejdes i tæt samarbejde med de videnskabelige selskaber.

Målbeskrivelsen for retsmedicin er udarbejdet i samarbejde med Dansk Selskab for Retsmedicin.

Enhed for Uddannelse og Autorisation

Januar 2008

Indholdsfortegnelse

1	Indledning.....	4
1.1	Specialet retsmedicin.....	4
1.2	Specialets organisation.....	4
1.3	Specialets udvikling	5
1.4	Speciallægeuddannelsens formål.....	6
1.5	Speciallægeuddannelsens opbygning	6
1.6	Speciallægeuddannelsens organisation	6
2	Beskrivelse af Kompetencemål, læringsstrategi og evaluering.....	7
2.1	Målbeskrivelsen og tjeklistens opbygning	7
2.2	Nøglepersoner i speciallægeuddannelsen.....	8
2.3	Læringsstrategier	10
2.4	Evalueringstrategier	11
3	Obligatoriske teoretiske kurser.....	13
3.1	Generelle kurser	13
3.1.1	Kursus i pædagogik.....	13
3.1.2	Kursus i ledelse, administration og samarbejde	13
3.1.3	Organisation	14
3.2	Specialespecifikke kurser	14
3.2.1	Rationale og mål.....	14
3.2.2	Formål, indhold, tidsramme og metoder	14
3.2.3	Organisation	17
3.3	Forskningstræning.....	17
4	Skema over Kompetencemål, lærings- og evalueringstrategier.....	18
4.1	Introduktionsuddannelsen, medicinsk ekspert	18
4.2	Introduktionsuddannelsen, andre ekspertområder.....	20
4.3	Hoveduddannelsen, medicinsk ekspert	22
4.4	Hoveduddannelsen, andre ekspertområder.....	28

1. Indledning

1.1 Specialet retsmedicin

Retsmedicin er et diagnostisk og vurderende speciale, der overvejende har myndighedsopgaver med justitsvæsenet som hovedaftager. Specialet kræver viden og færdigheder inden for retspatologi, personundersøgelsesteknik og sporsikring, kriminalteknik, patologisk anatomi og histologi, obduktionsteknik, retskemi, retsgenetik, retsantropologi samt erklæringsudformning.

Specialets erklæringer og undersøgelser danner basis for politiets efterforskning og grundlag for de efterfølgende juridiske og sociale vurderinger.

Retspatologi omfatter findestedsundersøgelser, det vil sige undersøgelser af mistænkelige dødsfald på findestedet, samt retslægelige ligsyn og obduktioner. Ved de retslægelige obduktioner er det retsmedicinerens opgave at belyse årsagssammenhænge og afklare døds måde og dødsårsag samt sikre dokumentation.

Klinisk retsmedicin omfatter den retslægelige undersøgelse af voldsofre, herunder personer udsat for drabsforsøg, vold, voldtægt, børnemishandling, incest og tortur, samt personer som er mistænkt eller sigtet for en kriminel handling. Retsmedicinerens opgave er at sikre dokumentation af læsioner, sporsikring og vurdering af læsioners opståelses måde og farlighed. Arbejdet foregår i samarbejde med politiets kriminalteknikere og andre fagpersoner med ansvar for pleje og behandling.

Retsmedicinere optræder som ekspertvidner i retten.

Enhver retsmedicinsk undersøgelse afsluttes med udfærdigelse af en erklæring til retslig brug eller til brug for forskellige myndigheders sagsbehandling.

Speciallæger i retsmedicin er ansat ved de retsmedicinske institutter ved Københavns Universitet, Aarhus Universitet og Syddansk Universitet. Med tilknytningen til universiteterne følger arbejdsopgaver inden for forskning og undervisning af lægestuderende.

1.2 Specialets organisation

Generelt

De tre retsmedicinske institutter i Danmark er placeret ved Københavns Universitet, Aarhus Universitet og Syddansk Universitet. Hvert institut har tilknyttet et statsobducentur, som varetager de retsmedicinske undersøgelser i den pågældende del af landet. Hvert af de tre retsmedicinske institutter har en afdeling for klinisk retsmedicin og retspatologi, en retskemisk afdeling og en retsantropologisk afdeling. Retsmedicinsk Institut ved Københavns Universitet har desuden en retsgenetisk afdeling, som varetager de retsgenetiske undersøgelser for hele landet.

Geografisk inddeling

De tre statsobducenturer har et geografisk område, der lidt forenklet dækker henholdsvis Sjælland med omliggende øer og Bornholm (Københavns Universitet), Nørrejylland (Aarhus Universitet) samt Fyn og Sønderjylland (Syddansk Universitet).

Stillingsstruktur

Hvert af de tre statsobducenturer ledes af en statsobducent, som samtidig er professor i retsmedicin. Ledelsen består desuden af et antal vicesstatsobducenter, som i universitetsammenhæng er lektorer. Ansættelse som lektor og adjunkt følger universiteternes stillingsstruktur, hvad angår forsknings- og undervisningskvalifikationer. Samtidig kræves en speciallægeuddannelse i retsmedicin ved ansættelse som lektor. I de senere år er der desuden oprettet flere overlægestillinger. Endelig findes et antal stillinger til yngre læger under uddannelse samt forskningsstillinger (ph.d.studerende).

Ansættelseskrav

Ansættelse som yngre læge kræver dansk lægeautorisation. Ansættelse i de øvrige stillinger kræver en dansk speciallægeuddannelse i retsmedicin. Ansættelse som statsobducent, vicesstatsobducent, lektor og adjunkt kræver forsknings- og undervisningskvalifikationer efter universiteternes regler. Ved Retsmedicinsk Institut i København findes nogle faste lægestillinger uden forskningsforpligtelse.

1.3 Specialets udvikling

Retsmedicin har kompetence inden for udforskning og beskrivelse af væsentlige samfundsproblemer inden for kriminologi, ulykkesprofylakse, menneskerettighedsspørgsmål og visse sygdomme. Den særlige retsmedicinske ekspertise har i de senere år i stigende grad været efterspurgt både nationalt og internationalt. På det nationale plan kan nævnes etableringen af centre for voldtægtsofre, en tiltagende fokus på en fagligt forsvarlig undersøgelse af voldsramte eller seksuelt misbrugte børn, undersøgelser af torturoverlevende og gerningsstedsundersøgelser. Sikring og den efterfølgende undersøgelse af DNA-spor ved Retsgenetisk Afdeling i København har også medført stigende krav til fagets udøvere, herunder strammere regler for prøvesikring, påklædning og færdsel på et gerningssted eller i forbindelse med undersøgelser af volds ofre og sigtede personer. Der er også sket forbedringer af de retslægelige obduktioner. Computer tomografi og andre billeddiagnostiske modaliteter er indført ved alle tre retsmedicinske institutter og forventes at spille en større rolle i fremtiden. På det internationale plan har der været stigende fokus på menneskerettighedsspørgsmål, og i den forbindelse er der ofte behov for retsmedicinsk bistand. Retsmedicinen har efterhånden udviklet sig til et moderne samfundsvidenskabeligt fag som foruden praktisk retsmedicinsk arbejde også omfatter forskning med vægt på ulykkes- og sygdomsforebyggelse.

Arbejdet for at sikre kvaliteten af det retsmedicinske arbejde har fundet sted på flere forskellige fronter. De retsmedicinske institutter blev som de første i Europa akkrediteret efter

den internationale ISO-standard ved det nationale danske akkrediteringsorgan DANAK. Et vigtigt led i kvalitetssikringen er medarbejdernes uddannelse, og i den forbindelse er speciallægeuddannelsen i Retsmedicin af særlig stor betydning.

1.4 Speciallægeuddannelsens formål

Formålet med speciallægeuddannelsen i retsmedicin er, at lægen efter endt uddannelse skal

- Kunne foretage retsmedicinske undersøgelser
- Kunne vurdere og dokumentere retsmedicinske sager selvstændigt
- Kunne udfærdige retsmedicinske erklæringer selvstændigt
- Fungere relevant i organisationen, herunder kende og handle i overensstemmelse med egne og organisationens muligheder

1.5 Speciallægeuddannelsens opbygning

Speciallægeuddannelsen i retsmedicin består af introduktionsuddannelse og efterfølgende hoveduddannelse.

Introduktionsuddannelsen varer 1 år, hvoraf ½ år tilbringes på et retsmedicinsk institut og ½ år på et patologisk institut. Introduktionsuddannelsen omfatter de mere basale kompetencer inden for retspatologi, klinisk retsmedicin og patologisk anatomi. Introduktionsforløbet giver den uddannelsessøgende indblik i faget. Vurdering af den uddannelsessøgende læges egnethed i specialet foretages undervejs i ansættelsen, senest ved afslutningen af introduktionsuddannelsen. I introduktionsuddannelsen indgår tværfaglige kurser (1 uge) (se 3.1). For ansættelse i introduktionsstilling skal tilladelse til selvstændigt virke som læge være opnået.

Hoveduddannelsen varer 4 år med ansættelser, der tilsammen sikrer, at målbeskrivelsens kompetencer opfyldes. Uddannelsen foregår gennem ansættelse i godkendte forløb, hvoraf 2 år foregår på et patologisk institut og 2 år på et retsmedicinsk institut. Under hoveduddannelsen læres den relevante og mere organspecifikke del af patologien samt en specifik oplæring i den kliniske retsmedicin og de forskellige undersøgelsestyper og teknikker relateret hertil.

I hoveduddannelsen indgår generelle kurser (2½ uge) (se 3.1), teoretiske specialespecifikke kurser (6 uger) (se 3.2) og forskningstræning (20 dage) (se 3.3)

1.6 Speciallægeuddannelsens organisation

Speciallægeuddannelsen i retsmedicin består af en praktisk del på landets patologiafdelinger og retsmedicinske institutter samt en teoretisk del i form af specialespecifikke og generelle kurser.

Ud fra målbeskrivelsens kompetencemål udarbejdes for hver del af speciallægeuddannelsen et uddannelsesprogram på baggrund af anbefalinger fra rådgivende grupper i hver

uddannelsesregion, bestående af repræsentanter for uddannelsessøgende læger i retsmedicin og speciallæger fra de uddannelsesgivende afdelinger. Uddannelsesprogrammerne skal godkendes af de regionale råd for lægers videreuddannelse.

På de enkelte afdelinger udarbejdes for den enkelte uddannelseslæge en individuel uddannelsesplan, som tager udgangspunkt i den uddannelsessøgendes allerede erhvervede kompetencer samt uddannelsestilbuddet på den konkrete afdeling. Under hvert element af uddannelsen har ansættelsesstedet ansvar for, at den uddannelsessøgende løbende evalueres for at sikre, at kompetencer opnås som forventet i uddannelsesplanen. Både ansættelsesstedet og den uddannelsessøgende har pligt til at være opmærksom på, om opnåelse af kompetencer sker som planlagt. Rammerne for uddannelsen i afdelingen evalueres løbende, bl.a. på baggrund af evalueringssamtalerne og ved besøg af Sundhedsstyrelsens inspektorer. De postgraduate kliniske lektorer bistår med dette arbejde.

2. Beskrivelse af kompetencemål, læringsstrategi og evaluering

2.1 Målbeskrivelsen og tjeklistens opbygning

Målbeskrivelsen for speciallægeuddannelsen indeholder en angivelse af:

- de minimumskompetencer, som alle uddannelsessøgende skal opnå i løbet af speciallægeuddannelsens enkelte ansættelser.
- læringsstrategier, dvs. hvorledes de forskellige kompetencer kan opnås.
- evalueringsstrategier, dvs. hvorledes der kan foretages vurdering af opnåede kompetencer.

Målbeskrivelsen er opdelt i syv overordnede kompetenceområder, som foruden de medicinske ekspertområder omfatter kommunikation, samarbejde, ledelse og administration, sundhedsfremmende virksomhed samt akademisk og professionel holdning til specialet. Kompetencemålene kan være næsten enslydende i introduktionsuddannelsen og hoveduddannelsen, men refererer i disse tilfælde til forskelligt kompetenceniveau.

2.2 Nøglepersoner i speciallægeuddannelsen

Speciallægeuddannelsen fokuserer på måden, hvorpå den uddannelsessøgende kan lære komplekse færdigheder. En væsentlig pædagogisk opgave er således at tilrettelægge et optimalt læringsmiljø i afdelingen for de uddannelsessøgende, hvilket både omfatter pædagogisk metode og inddrager beslutninger på det ledelsesmæssige, organisatoriske og administrative plan.

Uddannelsesansvarlig speciallæge

Ledelsen af speciallægeuddannelsen i en afdeling varetages af en uddannelsesansvarlig speciallæge, som er ansat med et særligt ansvar for den lægelige videreuddannelse. Den uddannelsesansvarlige speciallæge refererer til afdelingsledelsen.

Hovedvejleder

Den uddannelsesansvarlige speciallæge har ansvar for, at alle uddannelsessøgende læger i en afdeling har en hovedvejleder. Hovedvejlederen er en læge, der er senior i forhold til den uddannelsessøgende, og som sammen med den uddannelsessøgende har ansvar for den praktiske gennemførelse af den uddannelsessøgendes forløb i afdelingen.

Daglig vejleder

Vejledning af den uddannelsessøgende kan og bør ikke varetages af en enkeltperson. I den daglige arbejdsituation har enhver læge et ansvar som vejleder, dvs. hver læge er daglig vejleder. Efter delegering fra den uddannelsesansvarlige speciallæge kan den daglige vejleder evaluere og attestere opnåelsen af enkeltkompetencer for de uddannelsessøgende læger.

En oversigt over fordelingen af ansvarsområder mellem uddannelsesansvarlig speciallæge, hovedvejleder og daglige vejledere fremgår af nedenstående tabel.

Uddannelsesansvarlig speciallæge, Hovedvejleder og Daglig klinisk vejleder

Funktionsområder	Uddannelsesansvarlig speciallæge	Hovedvejleder (en udpeget)	Daglig vejleder (flere personer)
Uddannelsesprogram	-Sikrer at der forefindes uddannelsesprogrammer for afdelingens typer af uddannelsesstillinger	-Sætter sig grundigt ind i uddannelsesprogrammet for det gældende uddannelsesforløb	

<p>Uddannelsesplan</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sikrer, at der bliver udarbejdet en uddannelsesplan til den uddannelsessøgende - Planlægger fokuserede ophold og sikrer gennemførelsen af dem - Sikrer videreførelse af den uddannelsesmæssige status ved skift af hovedvejleder i uddannelsesforløbet 	<ul style="list-style-type: none"> - Udarbejder sammen med den uddannelsessøgende en uddannelsesplan for forløbet i afdelingen - Sikrer, at uddannelsesplanen bliver gennemført - Sikrer løbende justering af uddannelsesplanen - Informerer daglige vejledere om uddannelsesplanen - Udarbejder sammen med den uddannelsessøgende en uddannelsesplan for forløbet i afdelingen - Sikrer, at uddannelsesplanen bliver gennemført - Sikrer løbende justering af uddannelsesplanen - Informerer daglige vejledere om uddannelsesplanen 	<ul style="list-style-type: none"> - Er forpligtiget til at holde sig orienteret om uddannelsesplaner for afdelingens uddannelsessøgende læger
<p>Introduktionsprogram</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sikrer program for introduktion i afdelingen 	<ul style="list-style-type: none"> - Er ansvarlig for, at programmet for introduktion i afdelingen bliver gennemført 	<ul style="list-style-type: none"> -Deltager i gennemførelse af program for introduktion i afdelingen
<p>Vejledning</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sikrer, at enhver uddannelsessøgende tildeles en hovedvejleder - Engagerer og instruerer daglige vejledere - Sikrer hovedvejleders og daglige vejleders arbejdsopgaver ved den ledende overlæge - Deltager i håndtering af uhensigtsmæssige uddannelsesforløb - Engagerer og instruerer daglige vejledere 	<ul style="list-style-type: none"> - Anvender sammen med den uddannelsessøgende i fornødent omfang pædagogiske redskaber, fx ugentlige/månedlige læringskontrakter - evt. uddelegeres opgaven. - Yder daglig klinisk vejledning og giver feedback - Gennemfører fortløbende vejledersamtaler - Inddrager den uddannelsesansvarlige overlæge i uhensigtsmæssige uddannelsesforløb 	<ul style="list-style-type: none"> - Anvender, efter delegering, sammen med den uddannelsessøgende i fornødent omfang pædagogiske redskaber, fx ugentlige/månedlige læringskontrakter - Yder daglig vejledning og giver feedback

<p>Evaluering af den uddannelsessøgende</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sikrer, at opnåede kompetencer bliver attesteret 	<ul style="list-style-type: none"> - Evaluerer enkelte kompetencer - Attesterer, at de til uddannelsesforløbet svarende kompetencer er opnået 	<ul style="list-style-type: none"> - Evaluerer efter delegering enkelte kompetencer eller delkompetencer og rapporterer til hovedvejleder
<p>Evaluering af uddannelsen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sikrer, at evaluering af uddannelsen udføres - Giver afdelingen feedback, iværksætter og gennemfører kvalitetsudviklingsarbejde 		

2.3 Læringsstrategier

De retsmedicinske og patologiske institutter, hvor størstedelen af uddannelsen foregår, er kendetegnet ved, at der foregår en tæt supervision af den yngre læges arbejde. Gennem tiden har "mesterlære" sammen med selvstudium og kurser været fagets vigtigste indlæringsmetoder. Følgende læringsstrategier anvendes:

1) *Superviseret dagligt arbejde*: I det følgende kaldes indlæring vha. mesterlære **dagligt arbejde under supervision**. Dette dækker over den stigende kompetence, der opnås ved, at praktisk håndlag (obduktioner, vævsmikroskopi, personundersøgelser mv.) først demonstreres for den uddannelsessøgende af en mere erfaren læge, hvorefter den uddannelsessøgende i stigende omfang, i begyndelsen under supervision, men efterhånden som kvaliteten af arbejdet er i orden, selvstændigt, udfører de samme funktioner. På samme måde foregår der en omfattende oplæring, under tæt supervision, i arbejdet med de retsmedicinske undersøgelser og udfærdigelse af erklæringer.

I det superviserede daglige arbejde med umiddelbar feedback indgår også interne lægemøder, hvor særligt lærerige cases gennemgås af mere erfarne retsmedicinere. Ved hjælp af denne konstante og tætte supervision med umiddelbar feedback sikres der en progression i uddannelsen, og den uddannelsessøgende kan i det tempo, som kompetencerne mestres, i stigende omfang selvstændigt udføre obduktioner og personundersøgelser mv. Der er i retsmedicinen tradition for, at selve erklæringen med en fortolkning og vurdering af fundene altid gennemgås og underskrives af to læger, heraf mindst én stats- eller vicestatsobducent.

2) *Selvstændigt studium*: Som støtte til mesterlæren forudsættes *selvstændigt studium*. Således forudsættes det, at den uddannelsessøgende af egen drift og hjulpet af sin vejleder benytter *lærebøger og tidsskrifter*. *Internettet* er også i stigende omfang blevet en vigtig informationskilde. Afdelingerne har desuden egne *instruksbøger/vejledninger*. Hertil kommer, at en del af det retsmedicinske arbejde er reguleret i forskellige love og cirkulærer, som den uddannelsessøgende skal kende. Sundhedsloven indeholder bestemmelser om retslægelige ligsyn, og Justitsministeriet har udsendt et cirkulære om foretagelse af

ligsyn, obduktioner mv., udarbejdet af en arbejdsgruppe under Sundhedsstyrelsen. Drøftelse af selvstudium forudsættes at være et emne i vejledersamtaler, hvor forslag til fortsat læsning kan drøftes.

3) *Specialespecifikke kurser*: På *specialespecifikke kurser* gives en mere systematiseret undervisning i forskellige emner inden for retsmedicin og patologi. Som forberedelse til og evaluering af disse kurser benyttes undervisningsmateriale, bl.a. fra kursusmapper indeholdende mikroskopipræparater relateret til sygehistorien, case relaterede oplæg og billedmateriale. Den uddannelsessøgende indsender inden kursets afholdelse diagnoseforslag, vurderings- og fortolkningsforslag til delkursuslederen. Indsendelse af besvarelser er en betingelse for kursusgodkendelse. Herved kender delkursuslæreren kursusdeltagernes niveau forud for kurset og kan tilrettelægge kurset herefter. På færdighedskurser indlæres (teoretisk og praktisk) anvendte laboratorietechnikker inden for retsmedicin, således at den uddannelsessøgende opnår kompetencer i brugen af de specialteknikker, som er nødvendige i det retsmedicinske arbejde.

4) *Tværfaglige kurser*: Ved aktiv deltagelse i de *tværfaglige kurser* opøves flere af de andre roller (kommunikator, samarbejder, leder/administrator, forebygger/sundhedsfremmer, akademiker, professionel). Kompetencerne indlæres desuden løbende under introduktions- og hoveduddannelsen ved at deltage i det *daglige arbejde under supervision*. Man lærer, igen under tæt supervision med feedback, efterhånden hvordan man på professionel måde aktivt deltager i konferencer og forskning, samt bliver en samarbejdspartner på afdelingen og i forhold til kolleger og andre samarbejdspartnere.

5) *Undervisning af andre*: *Undervisning af kolleger og andet personale* er en indlæringsmetode, som især benyttes under den sidste del af hoveduddannelsen.

6) *Forskningstræning*: Forskningstræning giver via metodekurser og arbejdet med selve projektets forskellige faser indlæring i de videnskabelige metoder, der benyttes inden for specialet Retsmedicin.

2.4 Evalueringsstrategier

Lægelige kompetencer er både viden, intellektuelle og praktiske færdigheder samt etiske og moralske værdier, og forskellige metoder må derfor anvendes i bedømmelsen af forskellige typer af kompetencer. Evalueringsmetoderne skal være gennemførlige i daglig praksis (realisable), kunne måle det, som skal måles (valide), og være pålidelige.

Desuden skal de være formative (give den uddannelsessøgende information om egne fremskridt) og summative (give vejlederen information om, hvorvidt kompetencen er opnået). Inden for retsmedicin er nedennævnte metoder anvendelige. I målbeskrivelsen er anbefalet evalueringsstrategi angivet ud for hvert kompetencemål.

Evalueringsmetoderne anvendes både i den praktiske og teoretiske del af uddannelsen. På baggrund af disse evalueringer justeres uddannelsen ved de evalueringssamtaler, den uddannelsessøgende og hovedvejlederen afholder ved start på, undervejs i og ved afslutning af uddannelsen.

Struktureret observation

Det, at en senior- og en juniorlæge arbejder sammen, og den seniorer undervejs danner sig en opfattelse af den juniorer læges kunnen (observation) og giver feedback, er en traditionel måde at evaluere på. Den kan bruges til at evaluere lægelige praktiske færdigheder af meget forskellige slags, fx obduktion, udskæring af præparater, udførelse af personundersøgelser, sporsikringsteknikker.

Ved strukturering er færdigheden gennemtænkt på forhånd, og der kan udfærdiges skema/liste med vurderingsskala. Pålideligheden øges med antallet af observationstilfælde og observatører.

Audit af beskrivelser

Ved denne metode gennemgås et antal af lægens beskrivelser (fx personundersøgelser og obduktioner), og disses kvalitet kan bedømmes ved hjælp af i forvejen definerede kriterier (eksplicit audit). For at optimere metodens pålidelighed kan der udarbejdes en simpel skala til bedømmelse af hvert kriterium (fx ikke udført, ikke fuldt ud kompetent, kompetent). Man kan også foretage audit uden brug af i forvejen definerede kriterier (implicit audit).

Der bør gennemgås mellem 20 og 30 tilfældigt valgte beskrivelser for at få en rimelig sikker bedømmelse af lægen.

Metoden har den fordel, at den er nem at udføre og ikke kræver nærvær af den, der skal bedømmes. Den kan bruges både med summativ og formativ hensigt, sidstnævnte ved deltagelse af både den uddannelsessøgende og vejlederen. Det anbefales, at der ved denne umiddelbare feedback gennemgås både gode og dårlige eksempler.

Struktureret samtale

Struktureret samtale er en samtale mellem den uddannelsessøgende og vejlederen, der omhandler i forvejen definerede områder, men som ikke har præg af overhøring. Emnet for samtalen skal være tydeligt relateret til det mål, som skal evalueres. Spørgsmålene er struktureret til systematisk at føre den uddannelsessøgende gennem en række erfaringer og til at registrere reaktionerne på dem. I praksis udføres dette ved, at man i forvejen kan have udfærdiget en liste, som indeholder de punkter, der skal gennemgås, men uden tilføjede vurderingsskalaer.

En struktureret samtale er således en kollegial samtale med henblik på at vurdere den yngre kollegas forståelse af fx diagnostiske problemstillinger og dertil relaterede kundskaber, fx den daglige supervision i forbindelse med mikroskopisk undersøgelse.

360-graders evaluering

Metoden bygger på global bedømmelse af observationer gennem længere tid, oftest måneder eller år, og af flere personer, som har mulighed for at observere den uddannelsessøgende direkte. Dette giver en betydeligt mere sikker bedømmelse end fx en udtalelse fra en eller to vejledere. Den egner sig til bedømmelse af egenskaber som fx evnen til at arbejde selvstændigt, samarbejde og kommunikere. Evalueringen udføres af flere personer med forskellige funktioner i systemet, fx læger, bioanalytikere, sekretærer og evt. samarbejdspartnere uden for afdelingen.

Metoden består i, at lægen bedømmes ved brug af et skema, som for hver af de fra målbeskrivelsen udvalgte kompetencer er tilføjet en vurderingsskala. Skalaens yderste trin defineres som højeste og laveste kompetenceniveau.

Evalueringer fra de forskellige bedømmere samles ind, og helhedsbilledet vurderes af hovedvejleder, som sammen med den uddannelsessøgende gennemgår resultatet med hen-

blik på det videre uddannelsesforløb. Videnskabelige studier har vist, at metoden har god pålidelighed, hvis antallet af bedømmere er mindst fem.

Kursusgodkendelse

Kursusgodkendelse er en underskrift fra kursusleder, som dokumenterer, at den uddannelsessøgende har gennemgået kursus på tilfredsstillende vis. Det er således overladt til kursuslederen at bedømme, om den uddannelsessøgende læge har opnået de mål (viden, færdigheder mv.), som er forudsat i kursusbeskrivelsen.

Forskningstræningsevaluering

Se punkt 3.3

3. Obligatoriske teoretiske kurser

3.1 Generelle kurser

3.1.1 Kursus i pædagogik

Det overordnede formål med kurserne i pædagogik er at understøtte de uddannelsessøgendes muligheder for at erhverve sig de i målbeskrivelsen opstillede kompetencer i pædagogik.

Kursus i læring er gennemført i turnusuddannelsen.

Kursus i pædagogik: Kursus i vejledning

Formålet er at give deltagerne de nødvendige forudsætninger for at kunne vejlede og supervisere andre.

Kurset skal styrke deltagernes viden om og færdigheder i pædagogisk tilrettelæggelse, herunder fremmende og hæmmende faktorer på læringsprocessen, samt styrke deltagernes forudsætninger for at kunne varetage en vejlederfunktion.

Gennemføres i introduktionsuddannelsen.

3.1.2 Kursus i ledelse, administration og samarbejde (LAS)

Det overordnede formål med kurserne i ledelse, administration og samarbejde er at understøtte de uddannelsessøgendes muligheder for at erhverve sig de i målbeskrivelsen opstillede kompetencer inden for disse områder.

I alt 2 uger fordelt på 3 moduler.

LAS 1:

Gennemføres i introduktionsuddannelsen.

Formålet er at give deltagerne et basalt kendskab til det danske sundhedsvæsens funktion belyst ved lokale (decentrale) eksempler, samt at medvirke til at skabe en regional identitetsfølelse.

LAS 2:

Gennemføres i begyndelsen af hoveduddannelsen.

Formålet er at give deltagerne en basal viden inden for ledelse, organisation og samarbejde samt at bibringe dem nogle basale færdigheder i at anvende denne viden i forbindelse med løsning af konkrete forvaltningsmæssige og organisatoriske problemstillinger af relevans for deres kliniske funktion.

LAS 3:

Gennemføres i løbet af hoveduddannelsen.

Formålet er at give deltagerne et basalt kendskab til det danske sundhedsvæsens funktion på centralt niveau samt give deltagerne et grundlæggende kendskab til love, bekendtgørelser, aftaler og overenskomster af betydning for sundhedsvæsenets funktion.

3.1.3 Organisation

Ansvar for praktisk tilrettelæggelse og gennemførelse af de generelle kurser ligger hos de regionale råd for lægers videreuddannelse, bortset fra Kursus i ledelse, administration og samarbejde, modul 3, som tilrettelægges og gennemføres af Sundhedsstyrelsen.

3.2 Specialespecifikke kurser

3.2.1 Rationale og mål

Nedennævnte række af specialespecifikke kurser i hoveduddannelsen skal uddybe de uddannelsessøgendes hidtidige erfaringer inden for de enkelte organområder og retsmedicinske hovedområder. Kurserne skal bygge på målene opnået i introduktionsuddannelsen og bidrage til at give de uddannelsessøgende de teoretiske forudsætninger for opnåelse af slutkompetencer.

Kurserne skal uddybe allerede erhvervet basisviden og anvende de erfaringer, de uddannelsessøgende har opnået i det daglige arbejde på patologiafdelingerne og de retsmedicinske institutter. Derudover skal kurserne give en oversigtsmæssig indføring i mere specielle områder ved at bearbejde emner, som kun sparsomt er tilgængelige i det daglige. Kurserne sikrer på den måde et ensartet teoretisk niveau blandt de uddannelsessøgende.

3.2.2 Formål, indhold, tidsramme og metoder

Kursusrækken og de nedenstående delkursers formål er at bidrage til opnåelsen af de i målbeskrivelsen opstillede kompetencer og herved at skabe forudsætninger for en korrekt diagnostik, optimal vurdering, sporsikring og dokumentation ved anvendelse af anbefalede retningslinjer, diagnostiske metoder, akkrediterede procedurer, vejledninger om dokumentation. Kurserne formidler et overblik over emneområdet indhold og arbejdsmetoder, et indblik i aktuel forskning inden for emnet, og understreger nødvendigheden af et tæt samarbejde mellem andre fagspecialer.

Kursusrækken indeholder brede tværgående emner samt en række specialespecifikke emner.

Kursusrækken udgør i alt 210 timer (max. 30 hele kursusdage) og er placeret hen over hele hoveduddannelsen. Kursusrækken gentages hvert år.

Corpus uteri, tuba uterina, ovariet, testis, placenta og føtal patologi

13 timer (2 dage)

Formål: Skabe overblik, sammenhæng og forståelse for organområdernes patologi. For området føtal patologi at give en oversigtsagtig indføring i obduktionsteknik af fostre og perinatalt døde børn.

Diagnostiske metoder

23 timer (3 dage)

Formål: Give ajourført viden om spektret af metoder til vævs- og cellekarakteristik med særligt henblik på metoder anvendt i den daglige diagnostik med hovedvægt på immunhistokemi, men kurset omfatter endvidere en gennemgang af metoder inden for klassisk histokemi, elektronmikroskopi og molekylærbiologi.

Fordøjelseskanalen, pancreas og peritoneums patologi

14 timer (2 dage)

Formål: At give en oversigt over organområdets indhold, arbejdsmetoder, relevant klassifikation og diagnostiske kriterier.

Kardiovaskulær patologi

12 timer (1½ dag)

Formål: At bibringe et overblik over organområdets væsentligste sygdomme med henblik på klassifikation, undersøgelsesmetoder, diagnostiske kriterier og forskning.

Lever og galdevejes patologi

11 timer (1½ dag)

Formål: At give en oversigt over emneområdets indhold, arbejdsmetoder, klassifikation og diagnostiske kriterier og herved et redskab til diagnosticering af organområdets sygdomme med særligt henblik på bioptisk diagnostik af parenkymatøse leverlidelser.

Nedre luftvejes patologi

13 timer (2 dage)

Formål: At give en oversigt over fagområdets indhold, arbejdsmetoder, relevant klassifikation og diagnostiske kriterier og herved et redskab til diagnosticering af sygdomme inden for organområdet.

Neuro- og muskelpatologi

11 timer (1½ dag)

Formål: At give en oversigt over organområdets indhold, særlige metoder, indsigt i sygdomstyper og læsionstyper og herved bibringe en baggrund for at forstå organområdets diagnostiske kriterier.

Øvre luftveje, hoved- og halsorganers patologi

12 timer (1½ dag)

Formål: At give indsigt i mikroskopisk vurdering af forskellige typer af diagnostiske materialer som grundlag for en indføring i de væsentligste diagnostiske problemstillinger.

Urinvejs- og nyrepatologi

12 timer (1½ dag)

Formål: At give redskaber til patoanatomisk differentialdiagnostik med henblik på selvstændig diagnostik af de mest almindelige medicinske og neoplastiske nyresygdomme samt de almindelige lidelser i de fraførende urinveje og prostata.

Retsgenetik og kriminalteknik

14 timer (2 dage)

Formål: At indføre den uddannelsessøgende i retsgenetiske og kriminaltekniske teknikker, der gør den uddannelsessøgende i stand til i praksis at indsamle, dokumentere og opbevare biologiske spor samt ikke-biologiske spor. Kurset lægger op til praktiske øvelser.

Retsantropologi og retsodontologi

14 timer (2 dage)

Formål: At indføre den uddannelsessøgende i retsantropologiske og retsodontologiske teknikker, så den uddannelsessøgende bliver i stand til at vurdere, hvornår disse metoder kan tages i anvendelse og fortolke undersøgelsens resultater. Give indblik i retsodontologiens anvendelse ved identifikationsarbejde. Kurset lægger op til praktiske øvelser med gennemgang af knogler, tænder og billeddiagnostisk materiale.

Jura og retsmedicinske erklæringer

7 timer (1 dag)

Formål: At give den uddannelsessøgende det juridiske grundlag for udførelse af de retsmedicinske undersøgelser. Ekspertvidne og retssagsforløb, opbygningen af retssystemet. Hvad en retsmedicinsk erklæring set med en jurists øjne skal indeholde.

Læsionspatologi

21 timer (3 dage)

Formål: Oversigtsmæssigt at udstyre den uddannelsessøgende med redskaber til at kunne beskrive og vurdere forskellige læsionstyper samt give et bud på opståelsesmåden, for eksempel skud, stump vold, skarp vold, termiske læsioner, postmortelle læsioner og forandringer.

Klinisk retsmedicin

26 timer (4 dage)

Formål: At bibringe den uddannelsessøgende viden om offertyper og undersøgelsesteknikker samt erklæringsskrivning (voldtægt, vold, tortur og børn), viden om gerningsmandsprofil og undersøgelsesteknik. Viden om psykologiske følger og socialvæsenets rolle ved undersøgelse af mindreårige.

Retskemi

7 timer (en dag)

Formål: På oversigtsplan at gennemgå retskemien dækningsområder inden for toksikologi og narko. Gennemgang af undersøgelsesteknikker og resultatvurderinger samt de forebyggelsesmæssige aspekter.

Kurserne anvender forskellige pædagogiske metoder, heriblandt interaktive forelæsninger, gruppearbejde, praktiske og teoretiske øvelser samt præ- og posttests på baggrund af undervisningen givet på kurset og materiale udsendt og forberedt inden kurset.

3.2.3 Organisation

Kursernes indhold fastlægges af Dansk Selskab for Retsmedicins uddannelsesudvalg i nært samarbejde med Dansk Selskab for Patologisk Anatomi og Cytologis uddannelsesudvalg og hovedkursuslederen og de enkelte delkursusledere ud fra specialets målbeskrivelse og Sundhedsstyrelsens retningslinier for afholdelse af specialespecifikke kurser. Indholdet justeres løbende i henhold til evalueringer fra de uddannelsessøgende og underviserne.

3.3 Forskningstræning

Forskningstræningens overordnede formål er at give den uddannelsessøgende basale forskningsmæssige færdigheder, hvilket forventes at bidrage til, at vedkommende via kritisk gennemgang af den videnskabelige litteratur vil være i stand til at opretholde et højt vidensniveau inden for specialet. Den uddannelsessøgende skal kunne vurdere behovet for og konsekvenserne af ændring af eksisterende praksis. Denne træning i livslang læring skal sikre, at retsmedicinere arbejder på grundlag af den til enhver tid eksisterende videnskabelige evidens.

Forskningstræningens formelle del består af 20 dage, heraf 10 dages teoretisk kursus planlagt af de regionale råd for lægers videreuddannelse i nært samarbejde med specialets postgraduate kliniske lektorer og de videnskabelige selskaber samt 10 dages praktisk arbejde med et projekt. Sidstnævnte del indarbejdes som en integreret del af hoveduddannelsen.

Forløbet planlægges individuelt for den enkelte uddannelsessøgende afhængigt af tidligere erfaring, valgt forskningsemne og projektets karakter i øvrigt. Den uddannelsessøgende skal tildeles en forskningsvejleder, som er ansvarlig for at støtte den uddannelsessøgende under hele forløbet samt at evaluere det udarbejdede projekt. Aftale om forskningsprojekt skal senest være indgået efter 2 års hoveduddannelse, og projektet skal afsluttes senest ½ år inden afsluttet hoveduddannelse.

Projektet skal formidles mundtligt og skriftligt for en gruppe kolleger i afdelingen eller andet relevant regi. Oplysninger om projektet skal være tilgængelige for evt. interesserede inden fremlæggelsen.

Projektet skal evalueres af den udpegede forskningsvejleder, og godkendelsen af projektet skal dokumenteres i form af forskningsvejlederens attestation (forskningstræningsdokumentation).

4. Skema over Kompetencemål, lærings- og evalueringsstrategier

4.1 Introduktionsuddannelsen, medicinsk ekspert

Efter endt introduktionsuddannelse skal lægen kunne:

Nr	Mål	Læringsstrategi	Evalueringsstrategi
4.1.1	Foretage en retslægelig personundersøgelse i hyppigt forekommende sager	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale Audit af beskrivelser
4.1.2	Foretage en retslægelig obduktion i hyppigt forekommende sager	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale Audit af beskrivelser
4.1.3	Påvise dødsårsag og diagnosticere sygdomme ud fra de hyppigste obduktionsfund	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale Audit af beskrivelser
4.1.4	Redegøre for indikation for specielle obduktionsteknikker fx bakteriologisk obduktion og neuropatologisk undersøgelse	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret samtale
4.1.5	Udforme en retsmedicinsk erklæring under supervision	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale Audit af beskrivelser
4.1.6	Foretage mikroskopisk undersøgelse under supervision	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale Audit af beskrivelser
4.1.7	Beskrive normalt væv	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale Audit af beskrivelser
4.1.8	Beskrive hyppigt fore-	Dagligt arbejde under super-	Struktureret observation

	kommende inflammatoriske vævsforandringer	vision Selvstændigt studium	Struktureret samtale Audit af beskrivelser
4.1.9	Beskrive hyppigt forekommende benigne tumorer/tumorldignende læsioner	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale Audit af beskrivelser
4.1.10	Beskrive benigne forandringer i epitel og i andre væv	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale Audit af beskrivelser
4.1.11	Beskrive hyppigt forekommende maligne tumorer	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale Audit af beskrivelser
4.1.12	Udforme makroskopisk beskrivelse og udkæring	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale Audit af beskrivelser
4.1.13	Udvide empati og omsorg	Dagligt arbejde under supervision	Struktureret observation Struktureret samtale

4.2 Introduktionsuddannelsen, andre ekspertområder

Efter endt introduktionsuddannelse skal lægen kunne:

Nr	Mål	Læringsstrategi	Evalueringsstrategi
KOMMUNIKATOR			
4.2.1	Vurdere modtaget information og give tydelig og fyldestgørende information såvel skriftligt som mundtligt til samarbejdspartnere på egen og evt. andre afdelinger	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium Kursus	Struktureret observation Struktureret samtale 360-graders evaluering Kursusgodkendelse
4.2.2	Kunne indsamle og anvende relevant information angående en aktuel sag	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium Kursus	Struktureret observation Struktureret samtale 360-graders evaluering Kursusgodkendelse
SAMARBEJDER			
4.2.3	Kunne samarbejde med de øvrige medarbejdere på afdelingen	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium Kursus	Struktureret observation Struktureret samtale 360-graders evaluering Kursusgodkendelse
LEDER/ADMINISTRATOR			
4.2.4	Kunne deltage i mindre administrative opgaver	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale
4.2.5	Redegøre for den overordnede struktur i det danske sundhedsvæsen, herunder opdelingen i primær/sekundær sektor samt sygehuse og egen afdelingsorganisation og ledelsesstruktur	Selvstændigt studium Kursus	Struktureret samtale Kursusgodkendelse

SUNDHEDSFREMMER			
4.2.6	Arbejde i henhold til afdelingens sikkerheds- og hygiejneinstruks	Dagligt arbejde under supervision Undervisning af andre	Struktureret observation Struktureret samtale
4.2.7	Redegøre for retsmedicinerens rolle ved ulykkes- og sygdomsforebyggende arbejde på et basalt niveau	Selvstændigt studium	Struktureret samtale
AKADEMIKER			
4.2.8	Kunne anvende og vurdere videnskabelige publikationer	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale
PROFESSIONEL			
4.2.9	Arbejde i henhold til love og andre forordninger, der gælder for lægers arbejde generelt	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale
4.2.10	Redegøre for love og andre forordninger, der gælder for retsmedicineres arbejde	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale
4.2.11	Udvide omhu og samvittighedsfuldhed i det daglige arbejde, herunder være bevidst om sine egne begrænsninger	Dagligt arbejde under supervision	Struktureret observation Struktureret samtale 360-graders evaluering

4.3 Hoveduddannelsen, medicinsk ekspert

Efter endt hoveduddannelse skal lægen kunne:

Nr	Mål	Læringsstrategi	Evalueringsstrategi
RETSMEDICINSKE UNDERSØGELSER			
4.3.1	Modtage bestilling af en retslægelig undersøgelse fra politiet	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale
4.3.2	Indhente og vurdere supplerende oplysninger, som er nødvendige for den retsmedicinske vurdering	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale
4.3.3	Foretage en retslægelig personundersøgelse i specielle sager (fx torturoffer, pyroman)	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale Audit af beskrivelser
4.3.4	Sikre de nødvendige prøver ved en retslægelig personundersøgelse	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale Audit af beskrivelser
4.3.5	Foretage en retslægelig obduktion i specielle sager (fx SIDS, drab)	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale Audit af beskrivelser
4.3.6	Sikre de nødvendige prøver ved en retslægelig obduktion	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale Audit af beskrivelser
4.3.7	Eksvicerere og klarlægge liget efter obduktion	Dagligt arbejde under supervision Undervisning af andre	Struktureret observation

4.3.8	Foretage en findestedsundersøgelse	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale Audit af beskrivelser
4.3.9	Udføre et retslægeligt ligsyn	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale Audit af beskrivelser
4.3.10	Vurdere læsioners farlighed og vurdere mén grad	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale Audit af beskrivelser
4.3.11	Anvende digital fotografering	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Audit af fotos
4.3.12	Dokumentere og vurdere læsioner og andre forandringer med forskellig opståelsesmekanisme: Skud, stump og skarp vold, traumatisk kvælning, drukning, eksplosioner, elektricitet, brand, skoldning, klimatiske varme, kuldepåvirkning, selvpåførte læsioner	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium Kurser	Struktureret observation Struktureret samtale Kursusgodkendelse
4.3.13	Dokumentere og vurdere læsioner i forskellige organsystemer: Hoved og rygmær, ekstremiteter, bryst- og bugorganer	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium Kurser	Struktureret observation Struktureret samtale Kursusgodkendelse

4.3.14	Dokumentere og vurdere læsioner og andre forandringer med forskellig opståelsesmåde: Drab, selvmord, ulykker, herunder trafikulykker, sædelighedsforbrydelser, dødsfald i fængsler og ved anholdelse, samt dykkerdødsfald	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium Kurser	Struktureret observation Struktureret samtale Kursusgodkendelse
4.3.15	Vurdere post mortem forandringer	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale Kursusgodkendelse
4.3.16	Foretage dødstidsbestemmelse	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium Kurser	Struktureret observation Struktureret samtale Kursusgodkendelse
4.3.17	Udføre identifikation af dødfundne i enkeltsager	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale
4.3.18	Have kendskab til identifikationsarbejdet ved massekatastrofer	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale
4.3.19	Vurdere dødsfald i fængsler og ved anholdelse	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale
4.3.20	Vurdere og dokumentere akutte og kroniske torturfølger	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale

4.3.21	Vurdere alkoholrelaterede dødsfald	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium Kursus	Struktureret observation Struktureret samtale Kursusgodkendelse
4.3.22	Vurdere forgiftningsdødsfald	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium Kursus	Struktureret observation Struktureret samtale Kursusgodkendelse
4.3.23	Vurdere dødsfald i forbindelse med graviditet og fødsel	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale
4.3.24	Vurdere og beskrive dødfundne spædbørn	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale
4.3.25	Vurdere dødsfald ved lægefejl og komplikationer ved lægelig behandling	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale
4.3.26	Vurdere naturlig død – herunder pludselig uventet død – hos voksne og børn (SIDS)	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale
4.3.27	Udføre en basal retsantropologisk undersøgelse	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium Kursus	Struktureret observation Struktureret samtale Kursusgodkendelse
4.3.28	Anvende informationer fra retskemiske, retsgenetiske, retsodontologiske, retspsykiatriske og kriminaltekniske erklæringer	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium Kurser	Struktureret observation Struktureret samtale Kursusgodkendelse
Vidensformidling			
4.3.29	Vejlede politiet om vigtige fund ved de retslægelige undersøgelser	Dagligt arbejde under supervision	Struktureret observation

	med henblik på det videre efterforskningsarbejde		
4.3.30	Udforme en retsmedicinsk erklæring vedrørende alle typer personundersøgelser, findestedsundersøgelser, obduktioner og i udtalelssager	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale Audit af beskrivelser
4.3.31	Fungere som ekspertvidne i retssager	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale Audit af beskrivelser
4.3.32	Indberette til lovpligtige og andre relevante databaser (cancerregisteret, Bivirkningsnævnet, Sundhedsstyrelsen)	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale
MIKROSKOPI			
4.3.33	Vurdere egnethed og repræsentativitet af histologisk og cytologisk materiale	Dagligt arbejde under supervision Undervisning af andre Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale
4.3.34	Foretage udskæring af komplicerede præparater (hjerterets ledningssystem, neuropatologisk præparat)	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale Audit af beskrivelser
4.3.35	Kendskab til principperne bag immunhisto- og cytokemi til vurdering af immunreaktioner	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale

4.3.36	Anvende mikroskopisk fotografering	Dagligt arbejde under supervision	Struktureret observation
4.3.37	Diagnosticere de almindeligste godartede forandringer og tumorer i blod og knoglemarv, lymfeknuder, milt, hjerte og kar, nedre luftveje, pharynx, larynx, øre, thyreoidea, gastrointestinalkanal, lever, ekstrahepatiske galdeveje, pancreas, nyre, urinveje, mandlige og kvindelige genitalier, placenta, fosterhinder og navlestreng, peritoneum, pleura og pericardium, det centrale nervesystem	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium Kurser	Struktureret observation Struktureret samtale Kursusgodkendelse
4.3.38	Kunne diagnosticere de almindeligst forekommende maligne sygdomme i hud, mamma, blod og knoglemarv, lymfeknuder, hjerte og kar, nedre luftveje, pharynx, larynx, thyreoidea, gastrointestinalkanal, lever og ekstrahepatiske galdeveje, pancreas, binyre, nyre, urinveje, mandlige og kvindelige genitalier, peritoneum, pleura, pericardium og det centrale nervesystem	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale Kursusgodkendelse
4.3.39	Gradere og stadieinddele de almindeligste maligne tumorer	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret observation Struktureret samtale Kursusgodkendelse

4.4 Hoveduddannelsen, andre ekspertområder

Efter endt hoveduddannelse skal lægen kunne:

Nr	Mål	Læringsstrategi	Evalueringsstrategi
KOMMUNIKATOR			
4.4.1	Vurdere modtaget information og give tydelig og fyldestgørende information såvel skriftligt som mundtligt til samarbejdspartnere på egen og andre afdelinger	Dagligt arbejde under supervision	Struktureret observation 360-graders evaluering Kursusgodkendelse
4.4.2	Fungere som daglig klinisk vejleder eller hovedvejleder for uddannelsessøgende på lavere niveau	Dagligt arbejde under supervision	Struktureret samtale
SAMARBEJDER			
4.4.3	Samarbejde med andre afdelinger og rekvirenter, herunder indgå i teams	Dagligt arbejde under supervision Kursus	360-graders evaluering Kursusgodkendelse
4.4.4	Give samarbejdspartnere konstruktiv kritik	Dagligt arbejde under supervision Kursus	360-graders evaluering Kursusgodkendelse
LEDER/ADMINISTRATOR			
4.4.5	Redegøre for egen afdelings ledelsesmæssige og administrative struktur	Dagligt arbejde under supervision Kursus	Struktureret samtale Kursusgodkendelse
4.4.6	Redegøre for opbygningen af det danske sundhedsvæsen	Kursus	Kursusgodkendelse
4.4.7	Redegøre for medicinsk teknologivurdering	Dagligt arbejde under supervision	Struktureret samtale
4.4.8	Udføre en konkret ledelsesmæssig/administrativ opgave	Dagligt arbejde under supervision Kursus	Struktureret samtale Kursusgodkendelse
4.4.9	Forestå ledelsen af kolleger eller andre samarbejdspartnere, fx sekretærer eller bioanalytikere	Dagligt arbejde under supervision	Struktureret samtale 360-graders evaluering

SUNDHEDSFREMMER			
4.4.10	Anmelde arbejdsskader og erhvervsbetingede lidelser	Dagligt arbejde under supervision	Struktureret samtale
4.4.11	Anvende viden om laboratoriemæssige risici	Dagligt arbejde under supervision	Struktureret samtale
4.4.12	Kunne medvirke ved forebyggelsesarbejde	Dagligt arbejde under supervision Selvstændigt studium	Struktureret samtale
AKADEMIKER			
4.4.13	Opsøge og kritisk vurdere forskningsresultater inden for eget speciale	Dagligt arbejde under supervision Forskningstræning	Struktureret samtale Forskningstrænings-evaluering
4.4.14	Formulere en problemstilling for et forskningsprojekt med udgangspunkt i en aktuell praksis inden for eget speciale og påvise tilstedeværende og manglende viden	Dagligt arbejde under supervision Forskningstræning	Struktureret samtale Forskningstrænings-evaluering
4.4.15	Gennemføre en systematisk gennemgang af den videnskabelige litteratur	Dagligt arbejde under supervision Forskningstræning	Struktureret samtale Forskningstrænings-evaluering
4.4.16	Fortolke litteraturens resultater kritisk og anvende resultaterne til en kritisk vurdering af etableret praksis	Dagligt arbejde under supervision Forskningstræning	Struktureret samtale Forskningstrænings-evaluering
4.4.17	Vurdere eventuelle organisatoriske, økonomiske og etiske konsekvenser af at ændre praksis gennem udnyttelse af viden erhvervet ved litteraturgennemgang	Dagligt arbejde under supervision Forskningstræning	Struktureret samtale Forskningstrænings-evaluering
4.4.18	Formidle resultater af litteraturgennemgang samt eventuelle øvrige overvejelser	Dagligt arbejde under supervision Forskningstræning	360-graders evaluering Forskningstrænings-evaluering
4.4.19	Formidle resultatet af et videnskabeligt projekt skriftligt og mundtligt	Dagligt arbejde under supervision Forskningstræning	360-graders evaluering Forskningstrænings-evaluering
4.4.20	Deltage i uddannelsen af kolleger	Undervisning af an-	360-graders evaluering

	og andet personale	dre	ring
PROFESSIONEL			
4.4.21	Arbejde i henhold til love og andre forordninger, der gælder for retsmedicinernes arbejde	Dagligt arbejde under supervision Specialespecifikke kurser	Struktureret samtale Kursusgodkendelse
4.4.22	Udvide omhu og ansvarlighed i det lægelige arbejde	Dagligt arbejde under supervision	Struktureret samtale 360-graders evaluering
4.4.23	Udføre arbejdsopgaver rettidigt og effektivt	agligt arbejde under supervision	Struktureret samtale 360-graders evaluering
4.4.24	Evaluere egne evner og kende egne begrænsninger	Dagligt arbejde under supervision	Struktureret samtale 360-graders evaluering